

JERZY EIDER

**CECHY MODELU MISTRZOSTWA SPORTOWEGO
REPREZENTACJI SIATKARSKICH STARTUJĄCYCH
W MISTRZOSTWACH EUROPY W PIŁCE SIATKOWEJ W 2003 ROKU**

1. Wstęp

W sportach indywidualnych modelowi mistrza przypisuje się cechy charakteryzujące zawodników osiągających najwyższe wyniki światowe – wiek, warunki somatyczne, wskaźniki sprawnościowe oraz wydolnościowe. Charakterystykę tę uzupełnia się oceną zaawansowania technicznego i taktycznego oraz skuteczności wykorzystania posiadanych umiejętności. W zespołowych grach sportowych określenie modelu mistrza jest o wiele trudniejsze, ale odgrywa ważną rolę, podobnie jak w dyscyplinach indywidualnych. Piłka siatkowa jest grą zespołową, która stawia wciąż nowe wymagania zawodnikom i zespołom ubiegającym się o najwyższe pozycje światowe. Rozpoczynając szkolenie w piłce siatkowej, należy dobrze znać najbardziej istotne cechy, wpływające na zwycięstwo w wydaniu mistrzowskich drużyn – zawodników. Ważne znaczenie dla określenia zmian w modelu mistrzostwa sportowego ma analiza takich danych jak wiek, wysokość i masa ciała, które stanowią punkt wyjścia do opracowania modelu mistrza siatkarza i modelu zespołu.

Celem niniejszej pracy było między innymi określenie wieku, wysokości i masy ciała polskiej reprezentacji siatkarskiej w porównaniu z tymi wskaźni-

kami występującymi u najlepszych drużyn uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej (*Historia...* 2003).

2. Materiał i metody badań

Materiałem poddanym analizie jest 12 męskich zespołów siatkarskich ($n = 144$), startujących w Mistrzostwach Europy (ME) rozegranych w Niemczech w dniach 5–14 września 2003 r. W batalii o tytuł mistrza starego kontynentu uczestniczyła również reprezentacja Polski (tabela 1). Oprócz medali ME można było wywalczyć w Niemczech przepustkę do Pucharu Świata i kontynentalnego turnieju kwalifikacyjnego do igrzysk olimpijskich w Atenach.

Tabela 1

Reprezentacje krajów uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

Kraj	N	Zajęte miejsce	Kraj	N	Zajęte miejsce
Włochy	12	I	Niemcy	12	VII
Francja	12	II	Hiszpania	12	VIII
Rosja	12	III	Bułgaria	12	IX
Serbia i Czarnogóra	12	IV	Czechy	12	X
Polska	12	V	Grecja	12	XI
Holandia	12	VI	Słowacja	12	XII

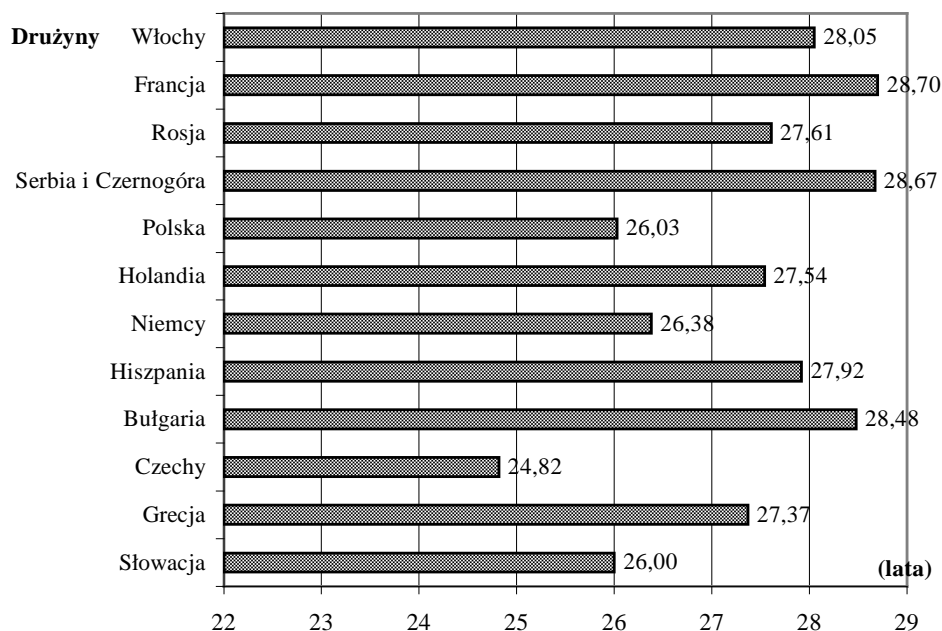
Dane dotyczące wieku, wysokości i masy ciała siatkarzy (drużyn) występujących w tych mistrzostwach zaczerpnięto z materiałów zawartych w „Men’s Senior European Championship 2003 Germany. Daily Bulletin” 1. Uzyskane wyniki opracowano podstawowymi metodami statystycznymi (Arska-Kotlińska, Bartz 1993).

3. Wyniki badań i omówienie

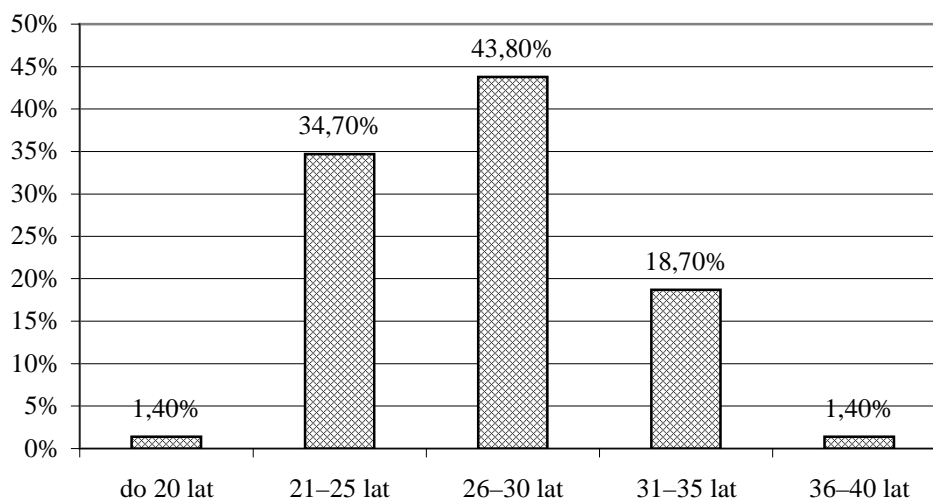
Średnie wieku reprezentacji narodowych uczestniczących w ME 2003 mieściły się w przedziale od 24,8 do 28,7 lat (rys. 1). Najmłodsze drużyny wystawiły Czechy, Słowacja oraz Polska. Finałiści ME – zespoły Włoch i Francji miały średnią wieku powyżej 28 lat. Najbardziej zbliżonym wiekowo zespołem była reprezentacja Polski (SD = 1,47).

Dalsza analiza zebranego materiału badawczego polegała na porównaniu średniego wieku reprezentacji Polski z wielkością tej cechy charakteryzującą medalistów ME, tj. drużyny Włoch, Francji i Rosji. Obliczenia wykazały, że różnica jest istotna statystycznie pomiędzy Polską a Francją ($p < 0,05$) – najstarszym wiekowo zespołem XXIII Mistrzostw Europy w Piłce Siatkowej.

Wśród 144 siatkarzy biorących udział w ME największy procent, tj. 43,8, stanowili zawodnicy w wieku 26–30 lat (rys. 2). Najmłodszy uczestnik miał 20 lat (z Czech), a najstarszy 39 (z Bułgarii).

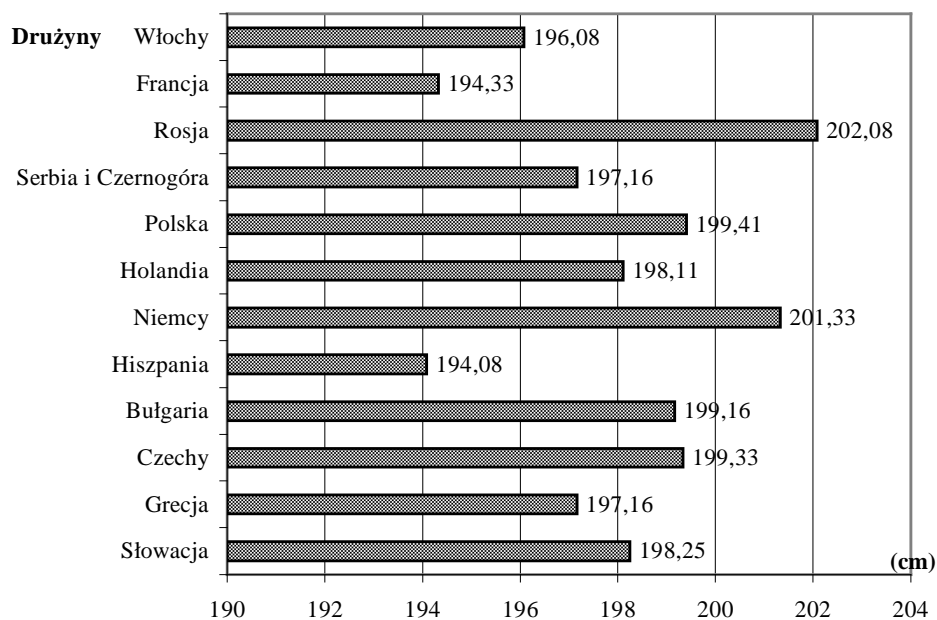
Rys. 1. Średnie wartości wieku w zespołach siatkarskich uczestniczących w XIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

Rys. 2. Rozkład wieku siatkarzy uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

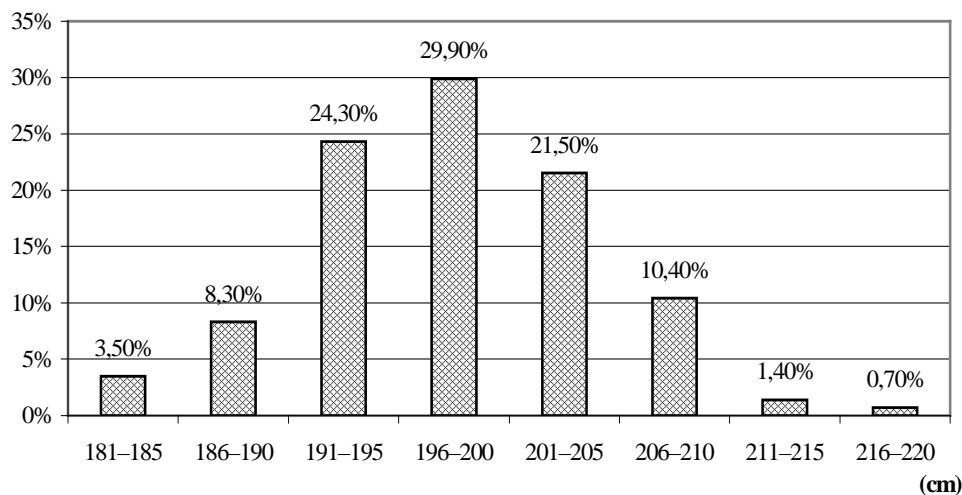
Pierwszym z analizowanych parametrów somatycznych była wysokość ciała – niewątpliwie jedna z najważniejszych cech warunkujących osiągnięcie wysokiego poziomu i efektywności gry w piłce siatkowej (Stefanicki i wsp. 1994; Ważny, Kowalczyk 1999). Średnie wysokości ciała drużyn narodowych wynosiły od 194,08 do 202,08 cm (rys. 3). Najwyższymi zespołami były reprezentacje Rosji i Niemiec. Najlepsze drużyny tych rozgrywek – Włosi i Francuzi – charakteryzowały się średnio najniższymi parametrami wysokościowymi (nieznacznie niższe mieli tylko Hiszpanie) w porównaniu z pozostałymi ekipami. Reprezentacja Polski była jednym z najwyższych zespołów uczestniczących w mistrzostwach.

Szczegółowa analiza wysokości ciała 144 siatkarzy biorących udział w tych mistrzostwach wykazała, że największy procent badanych, tj. 29,9, charakteryzowała wysokość mieszcząca się w przedziale od 196 do 200 cm (rys. 4). Najwyższy siatkarz miał 217 cm (z Rosji), a najniższy 184 cm (ze Słowacji).

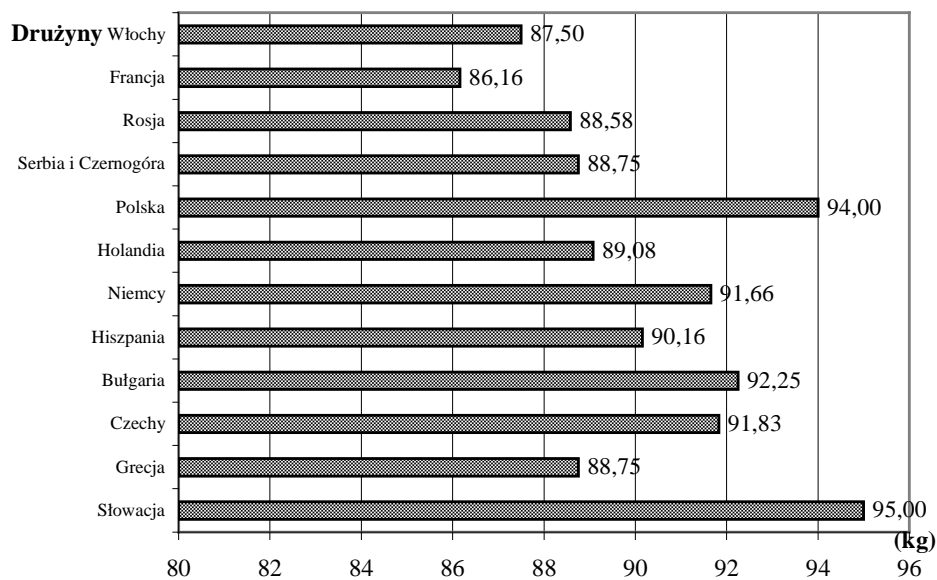

Rys. 3. Średnie wartości wysokości ciała zespołów siatkarskich uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

Drugim analizowanym parametrem somatycznym była masa ciała, która w modelu siatkarza odgrywa nieco mniejszą rolę niż wysokość ciała (Kielak 1989; Ważny, Kowalczyk 1999). Średnie masy ciała reprezentacji walczących o mistrzostwo Europy wynosiły od 86,16 do 95,00 kg (rys. 5). Najniższą średnią masę ciała mieli medaliści tych mistrzostw – zespoły Francji, Włoch i Rosji, natomiast najwyższą Słowacja, która w ostatecznej klasyfikacji zajęła ostatnie miejsce. Masa ciała naszego zespołu siatkarskiego była większa w porównaniu z drużynami, które zdobyły medale. Różnice były istotne statystycznie ($p < 0,05$).

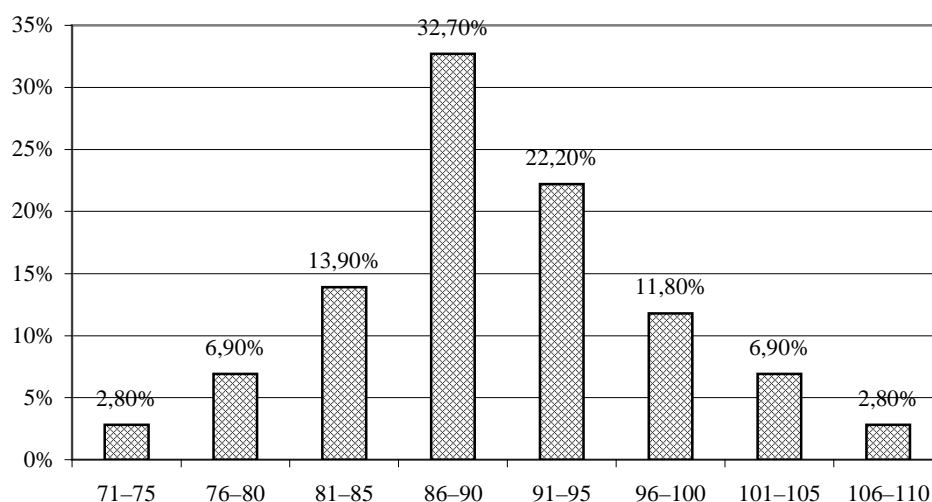

Rys. 4. Średnie wartości wysokości ciała siatkarzy uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

Rys. 5. Rozkład średnich wartości masy ciała w poszczególnych zespołach uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

Wśród 144 analizowanych siatkarzy (z 12 reprezentacji) największy procent, tj. 32,7, charakteryzował się masą ciała w przedziale od 86 do 90 kg (rys. 6). Najcięższy siatkarz ważył 110 kg (ze Słowacji), a najmniejsza wielkość tej cechy wynosiła 72 kg (także siatkarz ze Słowacji).

Rys. 6. Średnie wartości masy ciała siatkarzy uczestniczących w XXIII Mistrzostwach Europy w Piłce Siatkowej

Przedstawiona analiza wieku, wysokości i masy ciała uczestników XXIII Mistrzostw Europy w Piłce Siatkowej wykazała, że najlepsze drużyny (Włochy, Francja) charakteryzowały się prawie najstarszym wiekiem oraz najmniejszymi parametrami wysokości i masy ciała w porównaniu z pozostałymi startującymi drużynami. Reprezentacja Polski (zajęła piąte miejsce) była zespołem wiekowo młodym (26 lat), o bardzo dobrych warunkach somatycznych.

Wyniki niniejszej pracy oraz wcześniejszych analiz (Eider 2000; Ważny, Kowalczyk 1999) wskazują, iż w najlepszych zespołach siatkarskich grają starsi wiekowo zawodnicy. Dobre wskaźniki wiekowo-somatyczne, staż sportowy, doświadczenie siatkarskie są jednymi z wielu czynników rzutujących na model mistrzostwa sportowego w piłce siatkowej. Uwzględnianie wyników prognoz

(Ważny, Kowalczyk 1999) w połączeniu z racjonalnym procesem szkolenia może stanowić podstawę do osiągnięcia najwyższego poziomu sportowego (Eider 1984; Kielak 1999).

4. Wnioski

1. Dobre wskaźniki wiekowo-somatyczne, staż sportowy, doświadczenie siatkarskie są jednymi z wielu czynników wpływających na model mistrzostwa sportowego w piłce siatkowej.
2. Reprezentacja polskich siatkarzy jest zespołem młodym – perspektywnym, o podobnych warunkach somatycznych, jakie mają najlepsze drużyny siatkarskie.

Bibliografia

- Arska-Kotlińska M., Bartz J., 1993: *Wybrane zagadnienia dla studiujących wychowanie fizyczne*. AWF, Poznań.
- Eider J., 1984: *Prognozowanie w sporcie*. Prace Wydziału Wychowania Fizycznego. WSP Szczecin, 5, s. 79–88.
- Eider J. 2000. *Age and somatic structure of polish first league volleyball teams in comparison with the best foreign teams*. „Sporto Mokslas. Sport Science”. Wilno, 1, P. 26–28.
- Historia Mistrzostw Europy, 2003: „Siatkówka”. Magazyn. PTP Katowice, 3, s. 23–26.
- Kielak D., 1989: *Przyczynek do modelu treningu siatkarza*. „Sport Wyczynowy”, 9–10, s. 44–52.
- Kielak D., 1999: *Model mistrzostwa sportowego w piłce siatkowej – niektóre elementy*. „Sport Wyczynowy”, 9–10, s. 8–17.
- „Men’s Senior European Championship 2003 Germany, 2003 Daily Bulletin” 1. Karlsruhe–Leipzig–Berlin.

- Stefanicki E., Kosova A., Flora K., Böhmer D., 1994: *Budowa fizyczna młodych siatkarzy wysokiej klasy*. „Sport Wyczynowy”, 9–10, s. 33–39.
- Ważny Z., Kowalczyk K., 1999: *Budowa somatyczna i wiek siatkarzy*. „Sport Wyczynowy”, 1–2, s. 47–58.

**SPORTS MASTERY MODEL FEATURES OF VOLLEYBALL TEAMS
PARTICIPATING IN THE EUROPEAN VOLLEYBALL
CHAMPIONSHIP 2003**

Summary

The research material has been constituted of 12 men's volleyball teams ($n = 144$), participants of European Championship in Germany (5–14 September 2003). Among the participants there was also the Polish national team. Data concerning age, body height and weight of volleyball players taking part in the European Championship 2003 has been obtained from „Men's Senior European Championship 2003 Germany. Daily Bulletin” 1. Results attained during research work have been estimated by means of the basic statistic methods. Good somatic and age indicators, long sports practice and experience are a few of many factors which have a very strong effect on „a sports mastery model” in volleyball. Polish national team is a young one with good prospects and is characterized by similar somatic features as the best teams in the world.

Translated by Paweł Cieszczyk